

Johansson, Barbro og Hultgren, Frances: Lekens mellanrum och flyktlinjer

Barbro Johansson, Centrum för konsumtionvetenskap, Handelshögskolan, Göteborgs universitet.
barbro.johansson@cfk.gu.se

Frances Hultgren, Institutionen Biblioteks- och informationsvetenskap, Högskolan i Borås.
frances.hultgren@hb.se

Syfte och frågeställningar

Inom barnkulturforskningen har två definitioner av lek ställts emot varandra. Det ena innebär att leken är ett medel för att nå ett mål, t.ex. att underlätta lärande eller bidra till barns utveckling. Det andra perspektivet ser lek som värdefullt i sig, och kännetecknande för barns förhållningssätt till världen. Syftet med detta paper är att visa hur begrepp hämtade från Deleuze och Guattari samt Bakhtin kan användas i en problematisering av olika förståelser av lek i en förskolekontext. Följande forskningsfrågor ställs:

- På vilka sätt kan begreppen *flyktlinje*, *mellanrum* och *karneval* ge insikter i barns lek?
- På vilka sätt kan barn-vuxen dikotomin belysas och överskridas med hjälp av begreppen ovan?

Metod och teori

Empiri har samlats i form av fältanteckningar, fotografier och filminspelningar från en svensk förskola. Barnen har observerats i olika situationer när de deltar i organiserade aktiviteter eller leker på egen hand. Teoretiskt utgår vi från barndomssociologi där begreppen *becoming*, *becoming-other* och *becoming-the-same* används för att fokusera på *görandet* snarare än *varandet*. Dessa begrepp uttrycker också en maktaspekt i de processer där lek görs. I analysen undersöks lek som *flyktlinje* vilket möjliggör en diskussion om hur lek kan överskrida dikotomier som barn-vuxen och öppna *mellanrum* där det oväntade kan hända. Begreppet *karneval* används för att beskriva lekfulla försök att störa den vardagliga, institutionella ordningen.

Genom analysen belyses lek i flera dimensioner:

1. Marginaliseringen av lek och av barn skapar flyktlinjer. Vuxnas förståelse av barns förhållningssätt som "lek" möjliggör för barn att göra många andra saker. Vuxna lämnar barn ifred när de, enligt vuxnas definitioner, leker. Det skapas ett mellanrum som barnen själva kan inreda. Ting och platser som vuxna inte ockuperat och definierat tas i anspråk av barn.
2. Lekandet skapar flyktlinjer. Varje struktur har sprickor, ingen vuxenmakt kan hindra barn från att göra andra saker. Leken "leker sig" genom barnen. Den karnevaliska leken är alltså potentiellt närvarande och är tecken på motstånd.

Referenser

Johannesen, N. & Sandvik, N. 2009. *Små barns delaktighet och inflytande*. Stockholm: Liber.

Olsson, L. 2009. *Movement and experimentation in young children's learning*. London and New York: Routledge

Øksnes, M. 2010. *Lekens flertydighet*. Stockholm: Liber